

Na ostrově Skye

Na ostrov Skye, na největší ostrov Vnitřních Hebrid, můžete dnes ze Skotska přejít již po mostě. Vede z Kyleakinu do Kyle of Lochalsh. V 80. letech zde byl však ještě trajekt a toto spojení existovalo již od 1. poloviny 19. století. Další lodní linka spojovala Malaig s Armadale. Rozloha největšího ostrova Vnitřních Hebrid činí 1 735 km², přitom počet obyvatel se pohybuje pouze okolo 8 000.

Archeologické nálezy dokazují, že zde žili lidé již kolem roku 3 000 př. n. l. V neolitu přicestovala ze Středomoří vlna osídlenců, poté co se přeplavili podél břehů Irska a Skotska. O 1 000 let později se objevila další skupina přistěhovalců, a tentokrát ještě početnější. Pocházeli z Porýní. Keltské osídlení, jehož potomky jsou např. Irové, Walesané a Skotové, se na ostrově rozvíjelo v 1. tisíciletí před naším letopočtem. Stopy po nich nalzáme ještě dnes, např. v podobě obloukovitých kamenných věží. A také samozřejmě v podobě jazyka. Vždyt zde gaelsky hovoří kolem poloviny obyvatel, i když mladí lidé se dnes tento jazyk učít nechtějí, jak nám sami prozradili. Údajně je moc složitý. Ostatně přesvědčit se o tom můžete sami, třeba i na ulici. Silniční ukazatele jsou totiž vyhotoveny ve dvou jazycích. Dole je černý název v angličtině a nad ním zelený v gaelštině. A jak jsou si podobné, posuďte sami: Broadford – An t-Ath Leathann, nebo Kyleakin – Caol Acaín. Ostrov nemohl zůstat bez povšimnutí ani v období nájezdů Vikingů. Konečně jejich lodě již v historii přiblížily svým majitelům mnohem vzdálenější ostrovy a kraje, než jakým je Skye. A tak

se nedivme, když se na ostrově setkáme s početnou skupinou starousedlíků, kteří se pyšní světlými vlasy a modrými očima. Jsou totiž potomky smíšených rodin místních obyvatel se skandinávskými nájedníky.

Prohlídku ostrova začněme ve správním středisku, v Portree. Na zdejší poměry je to místo od všech trajektů poměrně vzdálené, ale celý ostrov není zase tak veliký, aby jej nebylo možno v několika málo dnech projezdít a prochodit křížem krážem. I s četnými zastávkami a výlety do hor. Jenom moře je poměrně chladné. Portree neoslňuje velkoměstským ruchem, ani souborem historicky cenných staveb. Zato je to hezké a poklidné městečko. I přesto, že je vlastně z obchodního hlediska nejdůležitějším přístavem a největším nákupním centrem. Řadové rodinné domky na okraji města nevyhlížejí nijak honosně, spíš skromně, ale jsou vkusné a jejich okolí je upravené. Tradice stavby kamenných zídek zůstává zachována, i když tentokrát jen ve stylizované podobě. Tak, aby se hodily k moderní zástavbě. Jméno hlavního města v překladu znamená – „královský přístav“ a připomíná návštěvu, kterou zde vykonal v 16. století Jakub V., otec Marie

Stuartovny, pozdější skotské královny. Nejstarší budovou Portree je bývalý městský žalář. Doba se však změnila a usadil se zde turistický ruch. Vězení totiž přestavěli na informační kancelář. Místní průvodce uvádějí – jako doklad toho, že násilí nebylo nikdy na ostrově problémem –, že např. v roce 1840 se za mřížemi vystřídalo za celý rok jen šestnáct osob. Poněchme ale stranou otázku zdejší kriminality a podívejme se raději, kam nás v informační kanceláři zvu.

Z hlediska přírodních krás a zajímavostí jsou bezpochyby nejatraktivnější pohoří Red a Black Cuillins. A navíc jsou nedaleko. Pohoří Black Cuillins (993 m n. m.) je vyhledáváno horolezci, a to nejen zdejšími. Přijíždějí sem totiž lidé z celé Velké Británie. Tyto lezecké terény nesnesou samozřejmě srovnání s podmínkami alpskými či s poměry v jiných evropských velehorách. Ale vzhledem k charakteru krajiny ve Velké Británii je zcela zřejmé, že se sem zájem horolezců obrátil. Tábořiště jsou připravena v Sligachanu a v Bracadale. V říjnu, kdy se dny krátí a ani počasí nebývá příznivé, zely již prázdnotou. Jen o víkendu se objevila auta a horské cestičky trochu ožily.

Na severu, na poloostrově Trotternish, je krajina plochá a fádni. Skutečné lesy zde neexistují. Spíš jen tu a tam zakrslý stromek, chráněný v roklí či na závětrné straně před větrem. Jednoznačnou dominantou jsou vřesoviště a louky, rozparcelované kamennými zídkami a drátěnými ploty. Oživují je jen ovce, potloukající se bezcílně krajinou. Jsou ve výběhu celé léto a farmáři je chovají na vlnu. Již samo pozorování roztočivých barevných skvrn na ovčích hřbetech a bocích je zpestřením takovéto cesty. Zvířata jsou pomalována nejrůznějšími ornamenty proto, aby je majitelé na konci léta rozpoznali. Většinou se setkáte s červenou barvou. Krajinou se táhnou desítky kilometrů ohrad, dříve kamenných, dnes již většinou z drátěného pletiva. Tam, kde silnice přetíná parcelu napříč, ploty většinou chybějí. Protože cesty nemohou být přehrazeny, jsou na rozmezí pozemků mezi jednotlivými farmami zapuštěny do asfaltu soupravy dlouhých kovových válců. Auto po nich pohodlně přejede, ale ovce z ohrady nevyběhnou.

Život na ostrově plynul odedávna v drsných podmínkách. Poloha na návětrné straně Britských ostrovů přímo předurčuje k silným, až přímo bouřlivým větrům. O srážky zde rovněž není nouze. Rybolov a pastevectví – to byly dva hlavní způsoby obživy. Provozovalo se zde, a stále ještě tento způsob obživy přežívá, tzv. kopaničářství, kdy se půda první dva roky obdělává a pak leží několik let ladem a využívá se jen jako pastvina. Proto má osídlení ostrova charakter roztroušených farem a pastviny jsou hlavním krajinným prvkem. V nedávné době bylo pomocí státních dotací upraveno na 400 ha orné půdy, ale charakter ostrova se zatím nijak výrazně nemění. Uplatnění v moderní ekonomice nabízí ostrovanům pobřežní rybolov. Až doposud se to týkalo jen trhu ve Velké Británii, ale začíná se již mluvit i o trhu zahraničním. Přesto mladí lidé často odcházejí za prací „do světa“.

Stále větší význam si získává turistický ruch. Po kraji již nejsou roztroušeny jen farmy, ale i malé hotýlky. Turistické informační letáky vychvalují kouzlo jarních květin, jasnou oblohu léta a zlatohnědé barvy podzimního kapradí, tedy téměř všechna roční období. Ostatně od toho tady ale také prospekty jsou. Na Skye se však jezdí především za drsnou, a v tomto slova smyslu také krásnou přírodou, za krajinou nepoznanou civilizací. A to je zcela bez nadsázky.

Vít Vilímek

Foto: Bezlesá krajina je pro Skye typická (v pozadí vystupuje pohoří Red Cuillins).
Foto: V. Vilímek